

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS

Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Técnica da conservación activa dos bens arqueolóxicos II

Departamento: Conservación e restauración de materiais arqueolóxicos

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º arqueoloxía	2º Cuadrimestre	3 ECTS
------------------------------	-----------------------	-----------------	--------

Teórica

Profesor: Fernando Carrera Ramírez

fcarrera@edu.xunta.gal

Horario: 2 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Estudo das alteracións para establecer diagnósticos e propostas de tratamento. Definición dos criterios de intervención aplicables. Metodoloxía e técnicas específicas de conservación e restauración.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
----	--

T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
----	---

T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
----	--

T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
-----	---

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
----	--

X2	Coñecer e identificar a composición material do ben cultural e os procedementos e técnicas empregados na súa elaboración.
----	---

X3	Recoñecer e identificar as alteracións do ben cultural e as causas do seu deterioro para avaliar o estado de conservación.
----	--

X4	Determinar os exames ou análises precisos para avaliar os seus resultados.
----	--

X5	Determinar os criterios de intervención e decidir o tratamento de conservación máis axeitado.
----	---

X6	Acadar coñecementos críticos sobre a metodoloxía, estratexias de actuación, tratamentos e emprego de materiais para a conservación e restauración.
----	--

X7	Deseñar sistemas e tratamentos de conservación e restauración.
----	--

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ARQUEOLOXÍA

EA1	Diagnosticar as alteracións dos bens arqueolóxicos e dos seus materiais constitutivos mediante o seu exame, identificación, análise e valoración.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA	
Coñecer os tipos de bens arqueolóxicos e os seus procesos e axentes de alteración específicos	
Acadar a capacidade para diagnosticar o estado dos bens arqueolóxicos	
Acadar a capacidade para deseñar proxectos de conservación activa	

UNIDADES DIDÁCTICAS		
Unidade	Subtemas	% no total da materia
0. Repaso	Análise de coñecementos previos (competencias das materias do Departamento de Principios de CR)	0%
1. Introducción	<ol style="list-style-type: none"> 1. Metodoloxía de traballo en conservación restauración 2. Diagnose: <ol style="list-style-type: none"> 1. Caracterización dos materiais, propiedades 2. Caracterización dos axentes 3. Diagnose 3. Deseño dos tratamentos e propostas: limpeza, estabilización, consolidación, reintegración 	10 %
2. Degradación dos materiais.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Degradación de pedra 2. Degradación de pintura mural e mosaico 3. Degradación de adobe e materiais de terra 4. Degradacións dos inmobles arqueolóxicos 	30%
3. Tratamentos curativos de conservación restauración	<ol style="list-style-type: none"> 1. Limpeza: pedra; adobe; morteiros; pintura mural e mosaico 2. Estabilización e desalgación: pedra; adobe; morteiros; pintura mural e mosaico 3. Consolidación e adhesión: pedra; adobe; morteiros; pintura mural e mosaico 4. Reintegración: pedra; adobe; morteiros; pintura mural e mosaico 	40%
4. Xacementos arqueolóxicos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Características dos bens arqueolóxicos de natureza inmoble 2. Degradación de estruturas arqueolóxicas. Diagnose. 3. Proxectos de conservación-restauración para inmobles: metodoloxía e fases de traballo 4. Intervencións activas sobre elementos inmobles 	20%

	/xacementos	
--	-------------	--

PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	20		20
Estudo autónomo		10	10
Traballos tutelados	4	23	27
Lecturas e debates, prácticas e estudos de casos	12	6	18
Total	36	39	75

METODOLOXÍA DOCENTE	
Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Exposición por parte do profesor das bases teóricas da materia
Estudo e/ou aprendizaxe autónomo	Estudo individual, utilizando diversas fontes (documentación aportada polo profesor – plataforma Moodle-, bibliografía, etc.)
Estudos de caso, prácticas, debates, outras actividades	Charlas e debates, a partires da lectura e comentario crítico de artigos científicos sobre os contidos da materia; exercicios de reflexión, de forma individual ou cooperativa, oral ou escrita; prácticas; exercicios realizados a través das TIC

SISTEMAS DE AVALIACIÓN		
Método	Criterios	% avaliación
Lecturas e estudos de casos	<ul style="list-style-type: none"> • Aplicación dos coñecementos adquiridos • Capacidade de análise crítico • Adquisición competencias teóricas • Os criterios de cualificación quedarán expresados en rúbricas dispoñibles na plataforma docente 	30%
Observación sistemática	<ul style="list-style-type: none"> • Asistencia a clase, participación activa en debates e prácticas propostas, asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos 	10%
Cuestionarios, probas escritas	<ul style="list-style-type: none"> • Probas que valoran a asimilación e aplicación dos coñecementos adquiridos 	60%
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN

- A asistencia é obrigatoria. A cualificación do apartado “observación sistemática” basearase nos seguintes principios:

- 5% asistencia. A non asistencia a 6 ou máis clases suporá unha cualificación de 0; entre 4 e 6, 0,5.
- 5% continuidade, que avaliará a presentación en tempo e forma os exercicios propostos. A presentación tardía de máis de 4 traballos suporá unha cualificación de 0, entre 3 e 5, 0,5.
- A cualificación de 0 nalgún destes dous epígrafes suporá a inmediata presentación a unha proba escrita en convocatoria ordinaria.
- Avaliarase de forma continua e permanente o progreso do proceso de aprendizaxe, incluíndo todos os resultados acadados no traballo continuado de clase, as lecturas, exercicios e traballos entregados no tempo estipulado.
- A cualificación poderá ser:
 - Non presentado: cando non se presenten a totalidade dos traballos ou probas establecidas ó longo do curso.
 - Suspenso: cando, presentados todos os traballos e probas, a cualificación obtida non supere o 4,9.
 - Aprobado (coa cualificación correspondente) cando, presentados todos os traballos, a cualificación obtida supere o 4,9.
- Nos casos de cualificacións “non presentado” ó “suspenso”, na convocatoria ordinaria, proporanse as tarefas que permitan a recuperación parcial/total segundo as partes non superadas, que incluirán:
 - Unha proba escrita de valor 70% do total da cualificación final. Para a presentación á proba será necesario ter presentado o traballo de materia e resto de prácticas.
 - Presentación e avaliación do resto de actividades propostas ó longo do curso (30%).
- O alumnado que non supere a convocatoria ordinaria terá a posibilidade de presentarse á convocatoria extraordinaria. Nesta convocatoria o alumnado terá que realizar unha proba escrita de valor 90% sobre a cualificación.
- Dita convocatoria conterà outros elementos de avaliación, por valor 10%, correspondentes ós traballos presentados na convocatoria ordinaria.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofrecerase atención personalizada ao alumnado durante todo o curso. As titorías docentes poderán ofrecerse no despacho do profesor ou mediante correo electrónico.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- Berdoucou, M. Cl. (Coord.) (1990). La conservation en archéologie. Masson, Paris.
- Black, J. (comp.) (1987). Recent advances in the conservation and analysis of artefacts. Summer School Press, University of London, London.
- Cronyn, J.M. (1990). The elements of archaeological conservation. Routledge, London.
- Delcroix, G.; Tortel, C. (1973). Contribution a l'élaboration d'une méthodologie de la sauvegarde des Biens Culturels. Imprimerie CNRS, Paris.
- Dowman, E.D. (1970). Conservation in field archaeology. Methuen and Co., LTD, London.
- Fenández, C., Castro, L. y Pérez, F. (eds.) (1993). Arqueología y Conservación. Concello de Xinzo de Limia, Ourense.
- Kühn, H. (1986). Conservation and restoration of works of art and antiquities. Vol. 1. Butterworths, London.

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA, EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA

ESCOLA SUPERIOR
DE CONSERVACION
E RESTAURACION
DE BENS CULTURAIS
DE GALICIA

Rúa Xeneral Martitegui s/n
36002 Pontevedra. Tlf: 886159735
escola.conservacion.galicia@edu.xunta.es
<http://escolaconservacion.gal>

- Laborde Marqueze, A. (1986). Conservación y restauración en yacimientos prehistóricos. Cahier Noir (monográfico), Centro de Recerques paleo-eco-socials, Girona.
- Meyer, N. y Relier, C. (eds)(1988). Conservation des sites et du mobilier archéologiques. Principes et méthodes. Études et documents sur le patrimoine culturel, 15. Unesco, Paris
- Pearson, C. (1988). Conservation of marine archaeological objects. Butterworths, London.
- Roy, A. & Smith, P. (eds)(1996). Archaeological Conservation and its consequences. Preprints of the IIC Copenhaguen Congress, 1996. London (2 artigos)
- Stanley Price, N. (1984). La conservación en excavaciones arqueológicas. ICCROM. Ministerio de Cultura, Madrid.
- VV.AA. (1985) "Restauración", número monográfico de Revista de arqueología.
- Zugarto Ediciones, Madrid.